

דיין זהר (זוריק) ז"ל

נולד ב-כ"ד ניסן תרפ"ו (1926) בנהלל

התגיס לצבא הבריטי ב-1944, הצטרף ל"חבורה" ב-1945

נהג בקרב הגנה על רמת יוחנן ב-14.4.1948

רשם: אלוף עוזי דיין

ה ע ס נ ה ר י ס י ו

רדת החשיכה אנו יוצאים אל מחוץ למחנה לעמוד כל הלילה ולשמור על הנכסים מפני פועלי אוון ומזימה. בשפתנו זאת אומרת - guard".

ב-5.5.45 נשלח זוריק עם התגבורת לבריגדה שבאיטליה ושובץ בגדוד הראשון בפלוגה ד' ממש לפני היכנס שביתת הנשק לתוקפה. מאוכזב אך מפקח הוא כותב הביתה: "... המלחמה נסתיימה ואנו עוד לא הגענו למקומנו, זה פשוט מרתיע אותנו, אך מאידך גיסא, הן ידענו זאת, כאשר התגייסנו ואם נפל בגורלנו להיות "חיילים שלאחר המלחמה" אנו מקבלים את הדין...". הבריגדה נעה דרך אוסטריה וגרמניה לבלגיה והמפגש עם הפליטים ניצולי השואה הטביע חותם עמוק בנפשו של זוריק שנרתם לפעילות "הבריחה" ו"הרכש" וה-T.E.G. ראשי התיבות של תילחאס טיזי גשעפטן ("עסקי שק-לי-כתחת"), מושג שהיה בשימוש כבר בשנות ה-20 כקוד לעניינים שהשתיקה יפה להם ואומץ לפעילות שנעשתה בהוראות מגבוה או ביזומת החיילים כסיוע ל"בריחה" בזיוף מסמכים, גניבת מזון, ציוד וכלי רכב, הסעת אנשים וכו'. זוריק כתב מעט מאד וברמז על פעילות זו במשפטים כגון: "והיום לצבא הבריטי והלילה לנצח ישראל", אבל על עומק מעורבותו הנפשית והפיזית מספר שמואל פוטיק מהפעילים המרכזיים ב"בריחה" וב"מרכז לגולה": "... כאשר רכזנו את העולים בברגן-בלזן כדי להעבירם להולנד, היה איתנו זוריק, אחיו של משה דיין, והוא לא ידע אידיש. אני זוכר כי כאשר הגענו לגבול, נשכב צבר אמיץ זה על הקונצרטנה בגבול הגרמני-הולנדי ואמר - "אני רוצה שעל גבי יעברו שכי הגולה". זו חוויה שמלווה אותי כל השנים מאז".

באפריל 1946 הוצע לקבוצה מאנשי הבריגדה, בהם אורי ברפל, יוס'קה למברסקי, יעקב ארנון, אורי הורוביץ, מוטי פיין (הוד), עמוס פינק וזוריק לערוק מן הצבא הבריטי ולהתנדב ל"חבורה". במכתב הביתה מנמק זוריק צעד זה ככותבו:

"נחוצים מתנדבים לערוק מן הצבא ולהישאר כאן עד למשך חצי שנה ולעבוד בשטח העליה, העברה וכו'. שאלו להסכמתי - נתתיה. זהו בעצם כל סיפור המעשה. רצוני רק מלים אחדות: לא ביקשתי זאת ולא 'נרחפתי'. הם באו

זוריק נולד בנהלל בכ"ד בניסן תשפ"ו (1926) ונפל בקרב בשדות רמת יוחנן בה' בניסן תש"ח (14.4.48) והוא בן עשרים ושתיים שנה.

זוריק, בנם של דבורה ושמואל דיין, אחיהם הצעיר של אביבה ומשה, גדל והתבגר במשק ההורים בנהלל. ילד ער ומלא חיים, אהב סיפורים, רגיש ובעל חוש הומור. תקופת הנעורים וההתגברות היתה אינטנסיבית ומלאת חיים - לא מאד אהב את בית הספר אבל למד היטב, עבד קשה במשק ההורים, חיי החברה מילאו אותו (היה דמות מרכזית ב"בננה" - חבורת בני הנעורים של נהלל באותה תקופה) ועם זאת נהג לעיתים להתבודד. זוריק השתתף בהגנת המושב (באותה תקופה שמרו גם בני הנוער על יישובם) ונפשו יצאה כבר בגיל צעיר למרחקים.

בהיותו בן 16 התגנב עם חברו הטוב מיכה בן-ברק לרכבת משא שהביאה אותם לאיסמעיליה במצרים, בכונה לבקר את אחותו אביבה ששירתה באזור זה בצבא הבריטי בפלוגת A.T.S. ללא פרוטה וללא שפה נעצרו זוריק ומיכה עד מהרה בחשד שהם מרגלים איטלקים ולאחר חקירה ושהות קצרה בכלא עזה חזרו לנהלל מלאי חוויות.

באותה תקופה הכיר את מימי דופלט שהגיעה לבית ספר לבנות של חנה מייזל בנהלל, תחילתה של אהבה שמילאה את נפשו של זוריק הרומנטיקן שבאותה תקופה כבר החל לכתוב שירה. זוריק שקפץ כתה סיים את לימודיו כבר בגיל 17 ונרתם לעבודת המשק כעובד עיקרי (משה, האח הגדול, הקדיש את כל זמנו ל"הגנה" ואביבה שירתה, כאמור, בצבא הבריטי במצרים), אבל הרצון העז להתגייס ולצאת לעולם המשיך לגאות בו והוא המתין בקוצר רוח לגיל בו יוכל להתנדב.

זוריק התגייס ב-1.11.44 במחנה סרפנד (היום צריפין) ונשלח למחנה אימונים של הבריגדה (החי"ל - חטיבה יהודית לוחמת) בג'ניפה במצרים. זוריק כדרכו התמסר לאימונים (כדבריו במכתב: "אפשר להיות כך, אפשר להיות 'חייל מינימום' כמו שקוראים לזאת, להיות פאסיבי ולהסחב במרוץ האדיר הזה של המנגנון הצבאי, אך אני רוצה להיות חייל - אם לא מקסימום - אזי מתקדם") ושנא את המשמעת הצבאית הבריטית ואת השמירות הארוכות (כדבריו: "עם

אלי והעברתי במחשבתי את הכל: את האמא והאבא, והמעט, והבחורה, ונהלל, והניכר, והמסוכן המעט, והקשה המעט, והחלטתי שאני צריך ללכת. לא ללכת הרי זו בריחה מהמערכה, לא ללכת - הרי זה לא זוריק, לא דיין, לא נהלל. לא יליד הארץ ולא יהודי. ללכת - הרי זה חצי שנה של קשיים, ניכר, אי קשר עם הבית, חיים של אלמוני וחוסר כל מחסה ובידוד גדול ו- הסיוס המזהיר ביותר והמספק ביותר של התגייסותי ומובטחני שנותנים אתם את הסכמתכם. שלכם, זוריק."

זוריק, שמסר כנהוג את מדיו לפליט כדי שיחזור במקומו עם הגדוד ארצה, נשאר ופעל באיטליה עם ה"חבורה" עד סוף שנת 1946, תקופה שאכן מילאה את כל ציפיותיו. זוריק חזר ארצה בסוף 1946 למשפחה ולמשק ולמימי אהובתו שעבדה ולמדה צורפות בבצלאל בירושלים. הם נישאו בחתונה משולשת בבית העם בנהלל במרץ 1947 (יחד עם דינה ויונתן צור וננה ואברמ'ה סלוצקי). גרו תקופה בירושלים כשמימי משלימה את לימודיה וזוריק עובד כמפעיל פטיש אוויר במחצבה, אחר כך התגוררו תקופה קצרה בנשר ולבסוף התיישבו בקריית חיים שם נולד בנם עוזי (4.1.48).

בתקופה זו התגייס זוריק להקמת גדוד 21 בחטיבת כרמלי בפיקודו של המג"ד בן-עמי פכטר. במסגרת זו הלך לקורס המ"מים הראשון של ההגנה ברורה שלידי נתניה והשתתף במהלך הקורס בקרב על הקסטל. שבועיים לפני סיום הקורס נפל בן-עמי בקרב "שיירת יחיעם" - שיירת אספקה ותחמושת שפרצה את המצור על הגליל המערבי. בדרך ליחיעם הנצורה, ליד הכפר הערבי כברי, ארבו לשירה מאות ערבים ובקרב בן עשר השעות נפלו ארבעים ושניים לוחמים מאנשי השירה ביניהם בן-עמי המפקד ושכנים רבים של זוריק ומימי מקרית חיים. בן-עמי היה לא רק מפקד אהוב ובן בית אלא אף חבר שאיתו רקם זוריק תוכנית

לעתיד ונפילתו זעזעה את זוריק מאד.

מקורס קצינים הגיע זוריק הישר להקמת פלוגה א' ולהכנה הקצוצרה לקרב רמת-יוחנן כשהוא עובר לביקור חטוף בביתו בקריית חיים. פלוגה א' התאספה ב-13 באפריל אחר הצהריים, האנשים קיבלו נשק שזה עתה הגיע ארצה ותחמושת וביצעו "ניסוי כלים". למחרת בבוקר התאמנה הפלוגה ב"תבניות תנועה" כשה, מחלקה ופלוגה וכך יצאה לקרב עוד באותו יום אחר הצהריים כשזוריק מוביל את מחלקה 1 בראש הפלוגה למשימת כיבוש תל שרעה - גבעה קטנה (היום שכונה בקריית אתא) החולשת על אושא ורמת-יוחנן והיוותה את החלק הצפוני במערך החזית של הגדוד הדרוזי שהגיע מסוריה לשפא-עמר (היום - שפרעם) והחל בתקיפת רמת-יוחנן וכל גוש זבולון. בקרב שהתפתח כנגד פלוגה הרוזית נהרג זוריק עם חמישה מלוחמי מחלקתו שעה שהוא מחפה על נסיגת שאר המחלקה על פצועיה.

זוריק נקבר בבית הקברות של נהלל, בגבעת שימרון. ביום השלושים למותו הוכרזה עצמאות מדינת ישראל. שיריו של זוריק ומכתביו כונסו בספר "בערגון" וכותבת בו דבורה אמו לדמותו:

"... - וכאשר הלכו לזהות את גופו אמרתי להם: 'לא קשה למצוא סימנים בגופתו של זוריק, צלקות...' וגם על פניו צלקת גדולה מתוך שובבות ונסיגות נועזים הן באו לו. פעם בהתחרות של קפיצה על שער ברזל גבוה נפצע קשה, כעסתי על זוריק מאד ומתוך הוכחה אמרתי לו - 'הרי ראית כבר שלא תצליח לעבור את השער, מדוע לא חזרת מזה?' אז אמר לי ברצינות ילדותית: 'לא יכולתי, לא רציתי לסגת' ולא יכולתי, לא רציתי לסגת הזה ליווה אותו הרבה פעמים בחייו הקצרים, גם אז כאשר ידע שידו לא תהיה על העליונה. 'לא יכולתי לסגת' כזה נשאר עד שעתו האחרונה בשדות רמת-יוחנן."

זוריק והחבר'ה - פברואר 1946